

แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

Guidelines for Development the Effectiveness of Learning Management to
Student Quality in Small-Sized Schools under Phichit Primary Educational Service
Area Office 1

ชฎาพร มีไชโย^{1*} และจิตติมา วรณศรี¹

Chadaphon Meechaiyo^{1*} and Jitima Wannasri¹

Received 27 March 2026, Revised 11 April 2026, Accepted 17 April 2026

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the efficiency of learning management for student quality in small schools under Phichit Primary Educational Service Area Office 1, and 2) establish guidelines for developing the Effectiveness of learning management to enhance student's quality in these schools. The research process was divided into two phases. Phase 1: Study the problems of learning management efficiency. The sample consisted of 210 teachers under Phichit Primary Educational Service Area Office 1 during the 2025 academic year, derived by stratified random sampling based on district proportions. The research instrument was a questionnaire utilizing a 5-point rating scale, with an Index of Item Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67 to 1.00, and a reliability coefficient of 0.90. Data was analyzed using Mean and Standard Deviation Phase 2: Establishing development guidelines. The informants included 3 experts selected through purposive sampling. The research instrument was an interview form, and data was analyzed using content analysis.

The research findings revealed that

1.The overall efficiency of learning management for student quality in small schools under Phichit Primary Educational Service Area Office 1 was at a moderate level. When considering individual aspects, the aspect with the highest mean was atmosphere and environment management, while the aspect with the lowest mean was measurement and evaluation, which was also at a moderate level

2.The guidelines for developing the efficiency of learning management for student quality indicated that: 1) school administrators should organize workshops to develop skills in designing lesson plans linked to indicators; 2) active learning should be implemented through hands-on practice combined with the Think-Pair-Share (TPS) cooperative learning technique; 3) safe learning spaces should be created for students; 4) Professional Learning Communities (PLC) should be established for knowledge exchange; and 5) friendly supervision and monitoring should be conducted to ensure effective learning management.

^{1*}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000

Faculty of Education, Naresuan University, Tha Pho Subdistrict, Mueang Phitsanulok District, Phitsanulok 65000, Thailand.

* Corresponding author: Tel. 09-9385-9675, E-mail address: Chadaphonm67@nu.ac.th

Keywords: Effectiveness of Learning Management, Guidelines for Development, Teacher Development, Small Schools

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และ 2) แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของปีการศึกษา 2568 จำนวน 210 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของครูแต่ละอำเภอ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความ สอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล มีปัญหายอยู่ในอยู่ระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนา ทักษะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัด 2) จัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกับการใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) 3) สร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และ 5) นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ แบบกัลยาณมิตรเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนา การพัฒนาครู โรงเรียนขนาดเล็ก

บทนำ

การบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาประเทศไทยปัจจุบัน มีสภาพที่กำลังเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน ทั้งในเรื่องของคุณภาพการศึกษา การเข้าถึงการศึกษา และความเหลื่อมล้ำ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมทางการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษา ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ บริบทเปลี่ยนแปลงในระยะ 15 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาควรพัฒนาในด้านวิชาการให้มากยิ่งขึ้น เพราะงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลัก ของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (วิสา แสนเลิง, 2567) แต่ปัญหาด้าน โครงสร้างบุคลากรมีส่วนที่ส่งผลไปยังคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เนื่องจากปัญหาหลัก คือ การขาดแคลน ครูผู้สอนเป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงระบบโครงสร้างในการผลิตครู รัฐ จำเป็นต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้เชิงโครงสร้างที่จะ ลดความเหลื่อมล้ำในการจัดบริการการศึกษา รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมเพื่อให้ เด็กเติบโตอย่างมีศักยภาพ (กษิดีเดช คำพูน, 2566)

สถิติข้อมูลทางการศึกษาปีการศึกษา 2565 พบว่า ประเทศไทยมีโรงเรียนขนาดเล็กมากถึง 14,476 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49.66 (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ยังคงเผชิญกับข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและเชิงกระบวนการที่ส่งผลต่อ “ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้” อย่างมีนัยสำคัญ แม้สถานศึกษาจะดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) แต่ผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดจำนวน 87 แห่ง จากผลคะแนนการทดสอบระดับชาติ RT/NT/O-NET ส่วนมากอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ อย่างต่อเนื่องในทุกปี ปัญหาที่พบ คือ ข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคคล มีครูไม่ครบชั้นหรือครูต้องสอนหลายวิชา ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่เกิดประสิทธิภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นการถ่ายทอดความรู้มากกว่าการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ครูขาดสมรรถนะสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา และบริบทของผู้เรียนและชุมชน ผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนจากผู้ปกครอง และแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษา ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 จึงจัดทำแผนยกระดับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะ 3 ปี (ปีการศึกษา 2568-2570) ตามแนวทางการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568)

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนและนำไปสู่การจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาด้านการบริหารโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของปีการศึกษา 2568 จำนวน 442 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของปีการศึกษา 2568 จำนวน 210 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklists) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการจัดเตรียมการสอน 2.ด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.ด้านการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4.ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม 5.ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี และ 6.ด้านการวัดผลและประเมินผล
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถาม และการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
7. นำผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ครั้งนี้ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา 1.00 ทุกข้อคำถาม
8. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้(try-out)กับครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90
9. นำข้อมูลจากการทดลองและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจอีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู
2. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยวิธีดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและเก็บข้อมูลด้วยวิธีการกรอกแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form)
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตรเขต 1 โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดการแปลผล ตามแนวคิดของ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับน้อยที่สุด

**ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนของครูผู้สอน
ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อสกุล ตำแหน่ง สังกัด/หน่วยงาน ประสบการณ์ในการทำงาน วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ เวลาที่สัมภาษณ์ สถานที่สัมภาษณ์ และหมายเลขโทรศัพท์

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 6 ด้าน ได้มาจากการขอที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ในขั้นตอนที่ 1

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาตามที่กำหนด
2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลจากการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ในขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถาม
3. นำข้อคำถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยยื่นข้อเสนอขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และแจ้งประเด็นการสัมภาษณ์ ตลอดจนติดต่อนัดหมายกำหนดการสัมภาษณ์ให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทราบล่วงหน้า
3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตามกำหนดการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. นำข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกและการบันทึกเสียง มาจัดพิมพ์เป็นข้อมูล
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ที่	รายการ	(n=210)		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านการจัดเตรียมการสอน	3.20	0.44	ปานกลาง
2	ด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.20	0.45	ปานกลาง
3	ด้านการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.20	0.42	ปานกลาง
4	ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม	3.23	0.46	ปานกลาง
5	ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี	3.19	0.47	ปานกลาง
6	ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.18	0.46	ปานกลาง
รวม		3.20	0.42	ปานกลาง

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวม พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและทรัพยากรยังคงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่อุดรรั้งไม่ให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ก้าวไปสู่ระดับที่ดีมากได้ ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี และด้านการวัดผลและประเมินผล ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการจัดเตรียมการสอน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียน และครูออกแบบสื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูวางแผนการจัดการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมก่อนสอนเสมอ ครูมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ และ ครูเตรียมการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ในห้องเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนด้านอารมณ์ และสังคม ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง รองลงมา คือ ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ขั้นสูง เพื่อพัฒนานักเรียนด้านสติปัญญา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ในห้องเรียน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูออกแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง รองลงมา คือ ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับผู้เรียน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning) อย่างเหมาะสม ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง

1.4 ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหา อยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง รองลงมา คือ ครูนำสื่อ การสอน เทคโนโลยีการเรียนรู้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มาใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดพื้นที่การเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียนให้มีความเป็นระเบียบให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง

1.5 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหา อยู่ระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง รองลงมา คือ ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ อย่างสร้างสรรค์ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูสามารถสื่อสารเนื้อหาการเรียนรู้กับผู้เรียนอย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง

1.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหา อยู่ระดับ ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูนำผลวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ มาส่งเสริม พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง รองลงมา คือ ครูออกแบบ และสร้างเครื่องมือการประเมินที่หลากหลายและมีคุณภาพ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับ ปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และ ต่อเนื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 คน เมื่อพิจารณาแนวทางพัฒนา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

2.1 ด้านการจัดเตรียมการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครู มีทักษะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงหลักสูตรและตัวชี้วัด ไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สร้างความเข้าใจร่วมกันกับคณะครูในการเขียนแผนการเรียนรู้โดยให้ครูออกแบบ การจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและนำบูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เรียนรู้จากครูแกนนำที่มีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มี คุณภาพเป็นที่ยอมรับ มีการกำกับ นิเทศและติดตามผลแบบกัลยาณมิตร

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรม เชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม ฝึกบทบาทสมมติ สร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยใช้สถานการณ์จริงเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

ทักษะด้านอารมณ์ และสังคม ครูสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและนำตัวอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาถ่ายทอดความรู้ร่วมกัน

2.3 ด้านการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) ยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) ในชั้นเรียน โดยให้ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน สร้างบรรยากาศและใช้เทคนิคการตั้งคำถามที่ต่อยอดการเรียนรู้ได้ดี ครูมีการบูรณาการการใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสนใจ และความหลากหลายในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกับคณะครู พร้อมให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดการเรียนรู้ และนำผลมาวางแผนในการพัฒนาครูต่อไป

2.4 ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นความปลอดภัย มีจัดมุมการเรียนรู้และมีแหล่งเรียนรู้ภายในห้องที่เป็นระเบียบ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งร่างกายและจิตใจ และต้องมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ร่วมกันรับฟังคำถามและข้อเสนอแนะอย่างจริงจัง

2.5 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ครูมีทัศนคติและทักษะการสื่อสารเชิงบวก พัฒนาทักษะการฟังอย่างตั้งใจ สื่อสารแสดงออกถึงความจริงใจ และสามารถสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ ปรับบทบาทครูให้เป็นผู้มีส่วนร่วมกับผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างข้อตกลงร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ สนับสนุนครูผ่านเครือข่ายและการนิเทศ ให้ครูได้แลกเปลี่ยนเทคนิคการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ใช้ได้ผลจริง ขยายผลการสร้างมิตรภาพในห้องเรียนกับเพื่อนครูและเรียนรู้จากครูแกนนำที่มีตัวอย่างที่ดี

2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นเทคนิคการวัดและประเมินผลที่เป็นปัจจุบัน และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้หลากหลายวิธีการ ให้ครูนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลผู้เรียน มาสร้างข้อมูลสารสนเทศรายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลและจำแนกกลุ่มผู้เรียนได้ และพัฒนาผู้เรียนได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลายร่วมกับการใช้เทคโนโลยี ในการออกแบบกิจกรรมการวัดประเมินผลผู้เรียน ให้ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมิน มาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวม พบว่า ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล

1.1 ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีปัญหามากกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสำคัญการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ แต่โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรอาจทำให้ความสามารถในการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไม่เพียงพอ สอดคล้องกับวิจัยของ สุรเดช โสมบุตร และ พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. (2560) ได้ทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านปัญหาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กขาดการสนับสนุน ส่งเสริม การนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูไม่ครบชั้น ครูขาดทักษะการสอนในสภาพครูไม่ครบชั้น ประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับวิจัยของ สุทิน แก้วพนา (2563) ได้ทำวิจัย เรื่อง ทิศทางการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 กล่าวว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกไม่เพียงพอและทรุดโทรมขาด แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนและห้องสมุด โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษา

1.2 ด้านการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด หมายถึง มีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวัดประเมินผลผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถใช้เครื่องมือวัดได้หลากหลายครูสามารถสร้างเครื่องมือการวัดประเมินผลผู้เรียนโดยให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และนำผลการวัดประเมินผู้เรียนที่ได้ มาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน สอดคล้องกับแนวคิดวรากร จันทรประดิษฐ์ (2567) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลผู้เรียน ครูต้องสามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำหน่วยแผน รูปแบบวิธีการวัด ออกแบบ สร้างเครื่องมือ และตีความข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้มีการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย ทาพันธ์ และอดุลย์ วังศรีคุณ (2565) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พิชญ์โลก อุดรดิตถ์ ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการจัดเตรียมการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควร จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูมีทักษะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงหลักสูตรและตัวชี้วัด ไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สร้างความเข้าใจร่วมกันกับคณะครูในการเขียนแผนการเรียนรู้โดยให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและนำบูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่น สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เรียนรู้จากครูแกนนำที่มีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ มีการกำกับ นิเทศและติดตามผลแบบกัลยาณมิตร ให้คำปรึกษาในเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูได้ฝึกการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและตัวชี้วัดบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เปรียบเสมือนการวางแผนทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งแผนการเรียนรู้ต้องผ่านการปรับปรุงพัฒนาและสามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตมา วรณศรี (2557) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แต่ละรายวิชา ควรคำนึงถึงการวางแผนและการดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร ในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและมาตรฐาน เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภางค์ เสาะใส และ ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูสำนักงานเขตพื้นที่จัดอบรมวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดทำหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนรู้สู่ห้องเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูวิชาการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนก่อนการจัดการเรียนการสอนและตรวจสอบบันทึกหลังสอนของครูผู้สอน ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ นิเทศติดตาม การเยี่ยมชั้นเรียน การสะท้อนผลนิเทศติดตาม เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งเสริมครูและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู และบุคลากรในสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม ฝึกบทบาทสมมติ สร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยใช้สถานการณ์จริงเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ทักษะด้านอารมณ์ และสังคม สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการ ผู้บริหารเล็งเห็นว่าการที่ครูจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้ถูกต้อง ครูผู้สอนต้องเข้าใจ

การออกแบบแผนการเรียนรู้เชิงรุก และได้ฝึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงก่อนนำไปสู่การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ กุลิสรา จิตรชนาวณิช (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด เน้นพัฒนาทักษะทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงและผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงจิต สุทธอรธ (2558) การพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมวิธีการกระตุ้นผู้เรียน กระบวนการสร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน สนับสนุนสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนการปฏิบัติจริง

2.3 ด้านการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) ยกระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) ในชั้นเรียน โดยให้ครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้กับผู้เรียน สร้างบรรยากาศและใช้เทคนิคการตั้งคำถามที่ต่อยอดการเรียนรู้ได้ดี สนับสนุนให้ครูมีการบูรณาการการใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเกมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสนใจ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกับคณะครู ทั้งนี้ เนื่องจาก ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ Think-Pair-Share (TPS) และสามารถบูรณาการการใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกมร่วมกับการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรดา ไชยมนตรี (2568) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แนวคิดการแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลเชิงตรรกะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับเกม เรื่อง แนวคิดการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเชิงตรรกะ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภางค์ เสาะใส และ ชีรศักดิ์ อุปไมยอธชัย (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สร้างแรงบันดาลใจแก่ครูผู้สอน ส่งเสริมครูผู้สอนจัดทำสื่อที่ทันสมัย เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู จัดทำสื่อการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.4 ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับบทบาทครูเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นความปลอดภัย มีจัดมุมการเรียนรู้และมีแหล่งเรียนรู้ภายในห้องที่เป็นระเบียบ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งร่างกายและจิตใจ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ร่วมกันรับฟังคำถามและข้อเสนอแนะอย่างจริงจัง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นมิตรต่อกันทั้งครูและผู้เรียน รวมทั้งสามารถบริหารเวลาและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งระบุไว้ชัดเจนว่า “สถานศึกษาต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ใจแน่น (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสันธุ์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนทุกระดับชั้นมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อกำหนดยุทธวิธีวิธีการสอนภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน โดยเลือกใช้ยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นคนเลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียน

2.5 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ครู มีทัศนคติและทักษะการสื่อสารเชิงบวก พัฒนาทักษะการฟังอย่างตั้งใจ สร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ ปรับบทบาทครูให้เป็นผู้มีส่วนร่วมกับผู้เรียนในการจัดทิศทางการเรียนรู้ในห้องเรียน สร้างข้อตกลงร่วมกับผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูสามารถสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจในการเรียนรู้ และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bruney (2012 อ้างถึงใน ธงชัย พรหมจรรย์, 2563) การพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน จำเป็นต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยและส่งเสริมให้ “เสียง” ของนักเรียนดังขึ้นในห้องเรียนและต้องทำอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อห้องเรียนกลายเป็นห้องเรียนที่มีความปลอดภัยเมื่อใด นักเรียนจะเติบโต เรียนรู้และพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McDonald (2019) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ให้การสนับสนุนและยุติธรรม และพัฒนาขึ้นในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่นักเรียนรู้สึกปลอดภัย เข้าใจ และได้รับการยอมรับ ครูสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนเมื่อแสดงความเคารพและความไว้วางใจ และมีความเห็นอกเห็นใจต่อความต้องการของนักเรียน ความไว้วางใจเติบโตขึ้นตามกาลเวลาผ่านปฏิสัมพันธ์เชิงบวกทั้งทางวาจาและไม่ใช้ทางวาจาหลายครั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย พรหมจรรย์ 2563 ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบและระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาและวิชาวิทยาศาสตร์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในวิชาสังคมศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงรายงานพฤติกรรมเชิงบวกของครูสูงและรายงานพฤติกรรมเชิงลบของครูต่ำ

2.6 ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นเทคนิคการวัดและประเมินผลที่เป็นปัจจุบัน ให้ครูนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลผู้เรียน มาสร้างข้อมูลสารสนเทศรายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลและจำแนกกลุ่มผู้เรียนได้ พัฒนาผู้เรียนได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ให้ครูใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลายร่วมกับการใช้เทคโนโลยีในการวัดประเมินผลผู้เรียน ให้ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และให้ครูนำจากผลการประเมิน มาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การวัดและประเมินผลผู้เรียนสามารถใช้เครื่องมือและวิธีการวัดประเมินได้หลากหลาย ให้สอดคล้องกับบุคลิกและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ที่ตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาพล บัวคำโคตร (2563) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาครู ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กล่าวว่า ครูมีอิสระในการเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเหมาะสม ร่วมกันคิดกำหนดเกณฑ์การประเมินกระบวนการเรียนรู้ เกณฑ์การทดสอบความรู้ รวมถึงเจตคติของนักเรียนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ครูมีการประเมินพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมิน นำผลการประเมินเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับมาตรฐานในโรงเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน นำข้อมูลไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการระดมทรัพยากรจากภายนอก เพื่อปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนและภายในโรงเรียน สนับสนุนงบประมาณในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และมุมการเรียนรู้ในห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนางานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
2. ศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กษิต์เดช คำฟูช. (2566, 3 ตุลาคม). 'ครูกระจุก โรงเรียนกระจาย' ปัญหาการจัดสรรครูไทยที่ต้องแก้ไขก่อนจะสายเกิน. คิด for คิดส์ ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว. <https://kidforkids.org/teacher-shortage-problem/>
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงจิต สุธารรรถ. (2558). การพัฒนาครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. รัตนสุวรรณพิมพ์.
- ณัฐภูมิ ใจแน่น (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. https://khoon.msu.ac.th/_dir/fulltext/2021/10/Nattawut%20Jainan63.pdf
- ธงชัย พรหมจรรย์. (2563). การศึกษารูปแบบและระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2020/TU_2020_5919030162_12368_13231.pdf
- ธนาพล บัวคำโคตร. (2563). แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 7(8), 89–103.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- วรกร จันทรประดิษฐ์. (2567). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- วินัย ทาพันธ์ และอดุลย์ วังศรีคุณ (2565). การศึกษาสภาพการดำเนินงานการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พิชญ์โลก อุดรดิตถ์. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(5), 37-50.
- วิสา แสนเลิง และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2567). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลวัดบางนางบุญ. วารสารสิทธิประโยชน์, 25(2), 1062-1072. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jsr/article/view/272037>
- วีรดา ไชยมนตรี. (2568). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับเกมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แนวคิดการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเชิงตรรกะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 19(1), 118-134. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JOEMSU/article/view/5145>
- ศุภางค์ เสาใส และ ธีรศักดิ์ อุบไมยอริชัย. (2567). แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2. วารสารณิเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(2), 134 -140. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/4602>

- สุทิน แก้วพนา. (2563). *ทิศทางการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1*. [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- สุรเดช โสมาบุตร และ พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(6), 28-41.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566, 1 กรกฎาคม). *สถิติข้อมูลทางการศึกษา*.
https://www.bopp.go.th/?page_id=3544
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). *สพป.พิจิตร เขต 1 จัดการประชุมจัดทำแผนบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ระยะ 3 ปี (2568-2570)*. <https://box.obec.go.th/1077312>
- Bruney, G. (2012). *The Teacher-student relationship: the importance of developing trust and fostering emotional intelligence in the classroom*. University of Toronto.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- McDonald, L., Flint, A., Rubie-Davies, C. M., Peterson, E. R., Watson, P., & Garrett, L. (2016). Teaching high-expectation strategies to teachers through an intervention process. *Professional Development in Education*, 42(2), 290-307.